

2001
2021

KALAPUTXI

Mutrikuko herri-aldizkaria
2021eko abendua - 222 zkia

MIEL

ELEZGARAI URANGA

Kresaletan zaildua

ALZHEIMERRAREN AURREAN EZ ZAUDE BAKARRIK • ITZIARREN 101 PASADIZO (I)
AURRERA EGITEKO, MUTRIKUAREN BABESA BEHAR • GABONETAN, PRESOK GOGOAN
AITOR ULACIA, ESKUBALOI ENTRENATZAILE

apain

**zure ongizate eta edertasunaren bidaiari
bidelagun**

DOMINGO IBAIBARRIAGA, 3 BEHEA - 20830 MUTRIKU - 943 60 42 29 / 608 684 416 - APAIN@APAIN.NET

- ▶ **Etxea apaintzeko proiektuak**
 - ▶ **Altzariak**
 - ▶ **Sukaldeak**
 - ▶ **Leiho mistoak** (egurra eta aluminioa)

Telefonoak

Osasuna

COVID-19 KORONABIRUSA

OSASUN AHOLKURAKO TEL. ... 900 20 30 50

Larrialdia	943 46 11 11
Anbulatorioa	943 60 43 00
DYA zentrala	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00
Alzheimer elkarte	943 29 71 18

Botikak

Lasuen-Elezgarai	943 19 50 26 / 626 61 13 92
Lon Apraiz	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Amaia Zalduge	669 26 22 01
Hiart Burgoa	667 33 88 90
Arantzazu Izpizua (Eibar)	943 20 19 12

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48 / 679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Anai Arte bulegoa	943 60 42 47
Anai Arte taberna	943 60 34 10
Mikel Deuna Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Eguneko Zentroa	943 60 38 71
Turismo Bulegoa	943 60 33 78
Bake epaitegia	943 60 70 49
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz pilotalekua	943 60 41 91
Ur Kontsortzioa	943 00 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Posta zerbitzua	943 60 30 44

Irakaskuntza

Goizeko Izarra Ikastola	943 89 91 52
San Miguel Ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko BHI Institutua	943 89 92 24
Kardala Akuakultura Institutua	943 60 71 37
Udal Euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika Eskola	943 60 37 80
Haurreskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

ANSOLA taxia	638 67 23 83
XABI taxia	656 28 90 26
Lurraldebus	943 41 52 08
Pesa Autobusak	900 12 14 00
BizkaiBus	902 22 22 65
EuskoTren	944 333 333
Loiuko Aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87
----------	--------------

Iritzixa

Arantza Ugarte Lopetegi

2021 OLATU

2021 urtea amaitzean da. Olatu artean eman dugu urtea: oraintxe goian, oraintxe behean, oraintxe ur gaineko bitsetan, oraintxe olatu barruko zurrumbillean... Beste urtebete jan digu COVID 19ak. Urtebete eman dugu oraintxe musua estalita, oraintxe musua bistan, usaimena ondo ote dabilen ziurtatzeko lehia sudur zulo parean jartzen, sukarrak ba ote dugun jakiteko termometroa besapean sartzen, norbera edo etxekoren bat edo ingurukoren bat kutsatu ote den jakiteko *WhatsApp* noiznahi begiratzen, eguneroko errutina lagun berdintsuekin bizitzen, bizitzari bixi-puntua jartzeko adrenalina txikieriekin jariatzen, txertoa jarri edo ez jarriren inguruko eztabaidetan parte hartzen, baiezkorako edo ezezkorako arrazoiak bilatzen, aurrez aurre duguna baiezkorekin zein ezezkorekin aldekora izanda ere bere iritzia errespetatzen, kutsatzeko arriskua egon litekeela iruditzen zaigun lekutara ez hurbiltzen...

Eta ikasi beharreko guztiak ikasita, jarri beharreko txertoak jarrita, iritsi zen uda. Egun luzeak, argi gehiago (eguzkia laino artean egon bada ere), kutsatu kopurua jaitsi egin zen; orduan, arriskua, eguzkia-ekin batera, laino artera bidali genuen eta festarik gabe baina, jai usainean eman genuen opor aldia. Bidaia txoren bat egin... Mediterraneo eguzki beroaz gozatu, lagunekin elkartu eta bazkariak edo afariak egin kanpoan (euriak bakean uzten gintuenean)... Iraila, lanera bueltan, eskolara, eguneroko errutinara... Bueno, hortxe zeuden Kalbaixuak ate joka... Jairik ez, bueno, abilitadea libre denez, jairik gabeko festak eta elkarretaratzeak egin genituen... Egunak moztu, gabak luzatu eta kutsatuak pilatu... Oraingoan gazteak dira kutsatutakoak: txertatutakoak? Txertatu gabek? Norberak jakingo du hori.

Eta egunak joan, egunak etorri, urtearen amaiera dator. Santo Tomas, Gabonak, Olentzero, urte zaharra,... Lagunekin egon nahi dugu, etxekoekin, elkarrekin ospatu nahi ditugu festak, txorixoa eta taloa jan, plazan, jendez inguratuta... Baina... kutsatuak gora eta gora. Hango eta hemengo feriak, berriz, bertan behera gelditu dira...

2021ean, gure artetik COVIDik gabeko unibertsoa joandako lagunak, senideak eta herikideak datozkit burura. Isil-isilik lan handiak eginda joan direnak. Hausnarketa eta arrazoiak bilatzea lehen-tasun zutenak... Ea ba kosmosean bueltara dabiltzan zatitxo horietatik zerbait kutsatzen zaigun eguneroko bizitzari bixi-puntua jartzeko.

Goazen, olatu baikorra hartu behar dugu!!!!!!

*Euskarak egiten gaitu
herri euskaldun*

astelehenetik ostiralera							
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA							
Lekeitio	6:15	9:50	12:50	17:50	20:00		
Ondarroa	6:40	10:15	13:15	18:15	20:25		
Mutriku	6:45	10:20	13:20	18:20	20:30	Debaraino (20:40)	
Donostia	^o 7:55	11:30	14:30	19:30	---	^o Unibertsitatetik	
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO							
Donostia	8:00	11:00	^o 14:30	18:00	20:30	23:00	^o Unib
Mutriku	8:50	11:50	15:25	18:50	21:20	23:50	
Lekeitio	9:35	12:35	16:10	19:35	22:05	00:25	
DB04 ONDARROA-MALLABIA ^o lanegun ostiraletan							
Mutriku	7:15	orduro		20:15	21:25	22:15	^o 22:45
Mendaro	7:50	orduro		20:50	22:05	22:25	22:55
Eibar	8:15	orduro		21:15	22:30	22:45	23:15
Mallabia	8:30	orduro		21:30	22:45	---	---
DB04 MALLABIA-ONDARROA							
Mallabia	6:00	6:45	orduro		20:45	21:25	22:05
Eibar	6:10	7:05	orduro		21:05	21:45	22:15
Mendaro	6:35	7:35	orduro		21:35	22:10	22:30
Mutriku	6:55	7:55	orduro		21:55	22:30	22:40
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA							
Mutriku	6:25	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25	
Deba	6:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40	
Zumaia	7:10	10:10	12:10	14:10	17:10	19:10	
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU							
Zumaia	8:10	10:10	12:10	15:10	17:10	19:10	20:10
Deba	8:40	10:40	12:40	15:40	17:40	19:40	20:40
Deba	9:15	11:15	13:15	16:15	18:15	---	---
Mutriku	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25	---	---
DB06 ONDARROA-SORALUZE							
Mutriku	8:45	10:45	12:45	14:45	17:45	19:45	21:45
Mendaro	9:15	11:15	13:15	15:15	18:15	20:15	22:15
Soraluze	9:40	11:40	13:40	15:40	18:40	20:40	22:40
DB06 SORALUZE-ONDARROA							
Soraluze	7:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40	20:40
Elgoibar	7:45	9:45	11:45	13:45	16:45	18:45	20:45
Mendaro	8:00	10:00	12:00	14:00	17:00	19:00	21:00
Mutriku	8:20	10:20	12:20	14:20	17:20	19:20	21:20

Bilbo - DEBA - Donostia				Donostia - DEBA - Bilbo			
	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero		Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero
Bilbo		7:00	20:00	Donostia	5:50	7:50	20:50
Eibar	6:14	7:14	21:14	Errekalde	5:59	7:59	20:59
Elgoibar	6:24	7:24	21:24	Orio	6:14	8:14	21:14
Mendaro	6:33	7:33	21:33	Zarautz	6:20	8:20	21:20
DEBA	6:44	7:44	21:44	Zumaia	6:29	8:29	21:29
Zumaia	7:00	8:00	22:00	DEBA	6:43	8:43	21:43
Zarautz	7:08	8:08	22:08	Mendaro	6:52	8:52	21:52
Orio	7:15	8:15	22:15	Elgoibar	7:01	9:01	22:01
Errekalde	7:29	8:29	22:29	Eibar	7:11	9:11	22:11
Donostia	7:38	8:38	22:38	Bilbo	8:20	10:20	23:20

larunbat, igande eta jai-egunak							
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA							
Lekeitio	8:00	12:30	17:00	19:00			
Ondarroa	8:25	12:55	17:25	19:25			
Mutriku	8:30	13:00	17:30	19:30			
Donostia	9:40	14:10	18:40	20:40			
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO							
Donostia	10:30	14:30	17:00	^{ig} 20:30	^{lr} 21:00	23:00	^{ig, / jai} ^{lr} lar.
Mutriku	11:20	15:20	17:50	21:20	21:50	23:50	
Lekeitio	12:05	16:05	18:35	22:05	22:35	00:25	
DB04 ONDARROA-MALLABIA							
Mutriku	^{lr} 7:15	8:15	orduro	20:15	21:25	^{lr} 22:15	
Mendaro	7:45	8:45	orduro	20:45	22:05	22:25	
Eibar	8:10	9:10	orduro	21:10	22:30	22:30	
Mallabia	8:25	9:25	orduro	21:25	22:45	---	
GAUEAN Mutrikutik: ostiraletan 23:25 eta 1:15; larunbatetan 23:25, 23:55, 1:55, 3:55, 5:55.							
DB04 MALLABIA-ONDARROA							
Mallabia	6:50	7:45	orduro	19:45	^{lr} 20:45	^{lr} 21:45	22:00
Eibar	7:00	8:00	orduro	20:00	21:00	22:00	22:15
Mendaro	7:35	8:35	orduro	20:35	21:35	22:35	22:40
Mutriku	7:55	8:55	orduro	20:55	^{lr} 21:55	^{lr} 22:55	23:00
GAUEAN Mutrikura heldu: ostiraletan 0:25; larunbatetan 1:10, 3:10, 5:10, 6:10. Eibartik -25 min.							
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA							
Mutriku	^{lr} 8:25	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25
Deba	8:40	10:40	12:40	14:40	16:40	18:40	20:40
Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	21:10
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU							
Zumaia	^{lr} 9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	^{lr} 22:10
Deba	9:40	11:40	13:40	15:40	17:40	19:40	22:40
Deba	10:15	12:15	14:15	16:15	18:15	20:15	23:15
Mutriku	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25	23:25
DB06 ONDARROA-SORALUZE							
Mutriku	^{lr} 9:45	11:45	13:45	17:45	19:45	21:45	
Mendaro	10:20	12:20	14:20	18:20	20:20	22:20	
Soraluze	10:40	12:40	14:40	18:40	20:40	22:40	
DB06 SORALUZE-ONDARROA							
Soraluze	^{lr} 8:40	10:40	12:40	16:40	18:40	20:40	
Elgoibar	8:45	10:45	12:45	16:45	18:45	20:45	
Mendaro	9:00	11:00	13:00	17:00	19:00	21:00	
Mutriku	9:20	11:20	13:20	17:20	19:20	21:20	

ONDARROA - BILBO			BILBO - ONDARROA		
astelehenetik ostiralera			astelehenetik ostiralera		
	lehena	azkena		lehena	azkena
A3916 Ermuatik	5:40	19:40	A3916 Ermuatik	7:10	22:10
Mutrikutik irten: 6:25, 7:25, 15:25			Mutrikuraino: 14:10, 18:10, 20:10		
A3915 Durangotik	6:10	20:10	A3915 Durangotik	7:40	21:40
Ondarroatik Bilbora zuzenean: 6:30; 7:30					
jai egunak			jai egunak		
A3916 Ermuatik	6:40	20:40	A3916 Ermuatik	8:10	22:10
A3915 Durangotik	7:10	20:10	A3915 Durangotik	8:40	21:40

GURE MOTXILAK

Azken aldian gertu bizi izan ditut/ditugu gertakari asko herrian, gertuegi. Pluralean hitz egingo dut beste askoren ahotsa ere orri hauetan txertatu nahi dudalako. Nire inguruan haserre, amorrua, inpotentzia... dira gailentzen diren emozioak pasarte hauen aurrean. Batzuek pentsatuko dute, edo beste batzuek sinestarazi nahiko dute: hauek haserre bizi dira, beti keizak. Ba bai! Haserre gaude eta ahotsa altxatzen dugu, eta jarraituko dugu, bizi garen sistemak jasaezina delako eta eraman ezin dugun karga erantsi digulako bizkar gainean, motxilak gero eta pisu gehiago daukalako, gero eta kargatuago daukagulako. Bihotz gogorrenak ere samurtzeko zerbakiak idazten direlako egunkarietan, begirik antzuenak ere bustitzeko moduko irudiak erakusten dizkigutelako albisteetan (eta gehienak ezkutatu egiten dizkigute). Gureak hildakoak baitira, eta besteak orriak betetzeko aitzakia, zenbaki hutsak. Hori baita batzuetantzat gure bizitzak balio duena. Nekea ere somatzen dut nire inguruan, nekeza delako existitzeko haizearen kontra bizi behar hori, nekeza da itolarrian dagoen zure herriari eta jendeari arnasa ematearren geure burua itolarria kondentatzen. Eskubideen orde, eskuburdirak izatea. Eta gure herriak, zoritxarrez, asko daki hontaz. Baina ederra da existitzeko borrokatu behar hori, ederra da ahoa itxi nahi diguten horiei hainka egitea. Ederra da itolarrian dagoen zure herria eta jendeari arnasa ematearren geure burua kondentatzen prest egotea.

Gauza asko lapurtu digute, lapurtzen digute, gehiegi. Horregatik gaude haserre, horregatik irtetzen gara kalera, horregatik oihukatzen dugu, horregatik egiten dugu negar. Eta oraingoan bai, oraingoan ez gara betikoak irten, oraingoan ez dugu betikoak soilik oihukatu, oraingoan denok gaude haserre, oraingoan denok egin dugu negar. Eta justizia deituriko hori gure alde ez dagoela dakigun arren, gure artean inoiz estutu gabeko eskuak ukitu ditugu, eskubideak ukitu ditugu. Askok direlako bidean uzten ditugun hitzak, besarkadak... Baina handia da, baita ere, bakoitzaren motxilaren zamak arintzeko denok elkarrekin egin dezakegun ekarpena. Inoiz baino beharrezkoago den errotiko aldaketa hau, borroka hau, guztion delako.

Maider Lazkano

2022 URTERAKO HARPIDETZAK

Dogoeneko 20 urte dira herrikan kanpo bizi diren mutrikuarrek Mutrikuko kontuen berri jasotzen dituztela hilez hile bizi diren tokian. Hainbat tokitara bidaltzen dugu aldizkaria: Bilbo, Gasteiz, Zarautz, Donostia, Iruñea, Bartzelona, Estatu Batuak, Alemania, Getxo... Hala eskatzen digutenean, Kalaputxi arduratuko da, bidalketa gastuen truke, Mutrikun etxean jasotzen dugunean beste norbaitek ere bere etxean, bere bizilekuan jaso dezan. Horretarako, honako pausuak bete, emailaz bialduta (aldizkaria@kalaputxi.eus) edo [Ansorregi](#) zapata-dendan utzita:

1. Kalaputxi jasoko duenaren izen-abizenak eta helbide osoa.
2. Hartzailearen bidalketari dagokion kopurua Kalaputxiren kontu batean ordaindu izanaren ordainagiria:

Kutxabank: ES80 2095 5056 1310 7099 6938

Laboral Kutxa: ES70 3035 0188 91 1880017087

Euskal Herria eta Espainia: 15 euro

Europa: 30 euro

Mundua: 50 euro

Kalaputxi

Argitaratzailea

Karenka Komunikazio Elkarte
Barrenkale 12, behea
20830 Mutriku

Tel. 635 748 393

e-posta aldizkaria@kalaputxi.eus

Webgunea: www.kalaputxi.eus

Bloga www.kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea **Mutrikuko Udala**

Kolaboratzaileak

Iñigo Andonegi, Josu Larrañaga,
Inhar Mutiozabal

Tirada **2.200 ale**

Lege Gordailua **SS-787/01**

ISSN **1579-4792**

Inprimategia **EUSKALINPRI**

Banaketa **Kalaputxi**

Kalaputxi Herri-Aldizkarixak
Mutrikuko Udalaren dirulaguntza
jasotzen du:

Alzheimerraren aurrean EZ ZAUDE BAKARRIK

Eta halaxe da. Hogeita hamar urte dira Afagi Elkartea sortu zela. (Alzheimerra zein beste dementziaren bat duten pertsonen senitartekoen eta lagunen Gipuzkoako elkarte). Afagikide dugun Felix Peñarengana jo dugu beste behin ere, eta bere denbora eta eskarmentua Kalaputxirekin partekatu ditu atsegin handiz.

Zer moduz zaude, Felix?

Nire gorabeherak izaten ditut baina ongi nagoela esan behar. Eskertuta sentitzen naiz Afagi elkarte nire ondoan izan dudako eta pentsatzen dut hura gabe nekezagoa izango zela guztia. Alzheimerra gure gizarteak aurrean duen mehatxu handi bat da, lehen mailako erronka soziosanitarioa. Mundu mailan, 65 urtetik gorako hamar biztanletik batek du dementziaren bat, eta 2030 urterako 76 milioi gaixo izatea aurrirakusten da. Arazoa potoloa da, dudarik gabe.

Eta zure bizipenetik abiatuta zein urrats ematea aholkatzen duzu?

Lehenik eta behin, arazoari lehen bait lehen heltzea da nire gomendioa. Gaixotasuna gordetzera jotzen dugu, *"inork ez dezala jakin..."* eta horixe da egin behar ez dena. Gaixotasun degeneratiboa da, momentuz sendabiderik ez duena eta ez gara lotsatu behar inolaz ere gure inguruko batek pairatzen badu. Nire bizipenetik abiatuta, nire emaztea egoera honetan ikusi nuenean neure buruari galdetu nion: *"eta zergatik niri...?"*. Egoera gogorra da baina aurre egin behar diozu. Egunkari batean irakurri nuen Alzheimerraz eta Afagi elkarteaz eta ez nuen zalantzarik izan. Bertara jo nuen eta zerua ireki zitzaidan, ez da txantxa. Afagiren eskutik egin dut nire ibilbide osoa eta sekula ez naiz bakarrik sentitu. Ondoren galdetu nion neure buruari *"...eta zergatik ez niri...?"*

Maite joan ondoren ere jarraitzen duzu jardunean...

Nire jardunak pertsona bati laguntzeko balio badu, ase gelditzen naiz. Gure izateko moduak askotan eramaten gaitu pentsatzera eta sinistara *"nik neuk egingo diot aurre honi"* eta usteak erdia ustel... Gaixotasuna onartzea da lehenengo urratsa, eta ez naiz nekatuko errepikatzen. Gaixotasunak hiru fase ditu: arina, moderatua eta larria. Ikerketari esker jakin dugu diagnostikoa zenbat eta arinago egin hobeagoa dela gaixoarentzat eta ingurukoentzat. Ikerkuntzak geroz eta pisu handiago du, eta zenbait botika ere ateratzen ari dira. Botikez gain, terapia ez-farmakologiko asko daude: estimulazio kognitiboa, dantza terapeutikoa, musika... Alor eta modu ugari tratatzeko aukerak daude, baina ia guztiak lehenengo fasean dute eragin handiena, fase arinean. Botikek eta terapia hauek fase arina luzatzea dute

helburu eta eraginkorrak direla frogatu da. Horregatik ez naiz nekatuko esaten: gaixotasunari zenbat eta lehenago heldu gaixoaren eta inguruko bizi kalitatea hobetuko da. Aipatutako fase bakoitzak laguntza gehigarria izateak gaixoi zein inguruko lagun diezaieke, batez ere fase arinean eta moderatuan. Arinean, sikoestimulazio tailerrak tarteko. Moderatuan, Eguneko zentroaren bidez.

Afagiren mezua ere bada zaintzailea zaintzearena...

Eta bete-betean asmatzen du horrekin. Laguntza eskatu behar dugu guk bakarrik ezin izango dugulako. Zaintzaileak berak bakarrik hartzen badu gaixoaren zaintza izugarriko zama izango du bizkar gainean, erre egingo da eta ez du indarrik izango gaixoa ondo zaintzeko. Isolatzea ez da irtenbidea, laguntzak daudenean eskatu egin behar dira. Gaixotasuna aurrera joan ahala egoera gogorragoa izaten da. Afagi elkarteaz gain udaletan gizarte zerbitzuak ere badaude eta laguntzeko daude. Eguneko egoitza ere badugu herrian eta helduleku garrantzitsua da egoera hauetan. Nire eskarmentutik abiatuta, gogoan dut zenbat buelta eman nion buruari emaztea Eguneko Zentroan sartu aurretik. Hasiera gogorra izan zen baina handik aste batzuetara konturatu nintzen ni neu hobeto sentitzen nintzela, indarrez beteta, eta indar hori Maiterekin egoteko behar nuela, hobeto zaintzen nuela eta berarentzat mesedegarria zela. Gaixotasunak aurrera egin ahala, fase larrian sartuta beste erabaki batzuk hartu behar dira. Gure kasuan, semeak eta biok egoitzan sartzea erabaki genuen. Nire bizitzako erabakirik gogorrena izan zela esan behar dut. Etxean edukitzeko aukera egiten bada aurrerapen eta bitarteko guztiak behar dira gaixoa ondo edukitzeko, ohe egokituak, komunak... kalitatezko zaintzak onura handiak izango ditu gaixoarengan.

Eta zein jarrera izan beharko genuke gaixo hauekin?

Garrantzitsua da informatzea, eta bideak badaude horretarako. Bestalde, ez da hitz egin behar bera ez balego bezala, guri iruditzen arren ez dela ezertaz jabetzen ez da-ta hala. Lengoia erraza erabili, ahots tonu gozoa eta atsegina, ez da komeni oihukatzea. Erantzuteko denbora ematea. Gorputzaren lengoaiak ere garrantzia du, keinuek, begiradek... Beharrezkoa den guztietan errepikatu.

ALAZNE OPTIKA

Jose Mª Altzibar etorbidea 1
Tel. 943 60 31 54 · alazne.optika@gmail.com

**Gotzon
arrandegia**
produktu fresko eta kalitatezkoak

Gotzon Eizagirre
Felix Txurruka, 2 - Tfnoak: 943 60 46 02 / 943 60 36 59

Ikerkuntzan ere aurrerapen handiak egiten ari dira...

Egun ez dago Alzheimerra sendatzeko tratamendurik baina badira gaixoaren gaitasunak eta autonomia ahalik eta gehien luzatzeko terapia farmakologikoak eta ez-farmakologikoak. Gaixotasunaren susmorik txikiena izanez gero anbulategiko medikuarenera joan behar da honek neurologo batengana bideratzeko. Denborak badu garrantzia, zenbat eta lehenago antzeman gaixotasuna, hobe izango da gaixoarentzat eta ingurukoarentzat. Bestalde, Euskal Herrian badira entitateak gaixotasun honen inguruan ikertzen ari direnak eta lan garrantzitsuak egiten ari direnak. Abenduan ETBn egingo den Marathoia ere Alzheimer gaixotasunaren inguruko ikerketara bideratuta dago. Alzheimerrek kostu sozial eta emozional handia dakar eta guztiok jabetu behar gara horretaz, edonori gerta dakiguke.

Itxaropen mezurik bai, Felix?

Gaixotasun gogorrean ere zoriontsua izan daitekeela esan dezaket. Hori bai, ez etxean gordeta, ez pentsatuz *“neu nahikoa naiz honi aurre egiteko”*... Gizartearen arazoa denez, inguruko laguntza beharrezkoa da eta laguntza badago. Aukerak bat baino gehiago dira eta aukera horiek erabiltzeko sortu dira. Ni beti prest nago laguntzeko. Jendeak ezagutzen nau eta lasai hurbil daiteke niregana eta pozik lagunduko diot.

Nora jo:

Mutrikuko Udal Gizarte Zerbitzuak
Osakidetzako anbulatorioa
AFAGI elkarte

AFAGIrekin harremanetan jartzeko:

Tel: 943 297 118
afagi@afagi.eus/
www.afagi.eus

.....

INOIZ EGIN BEHAR EZ DIREN 10 GAUZAK

.....

- Ez eztabaidatu inoiz, jar zaitez ados.
 - Ez saiatu arrazoitzen, arreta desbideratu.
 - Ez ezazu inoiz lotsarazi, goraipa ezazu.
 - Ez saiatu inoiz lezioak ematen, lasaitu.
 - Ez eskatu inoiz gogoratzeko, zeuk gogorarazi gauzak eta gertaerak.
 - Ez esan inoiz “esan nizun”, errepika iezaiozu behar den guztietan.
 - Ez esan inoiz “zuk ezin duzu egin”, esaiozu “egin ezazu ahal duzuna”.
 - Ez exijitu edo agindu inoiz, baizik eta galdetu edo erakutsi.
 - Ez ezazu inoiz amore eman, animatu ezazu edo arren eskatu.
 - Ez behartu inoiz, indartu egoera.
-

URTE BERRIA ARNON

Aurreko urtean ez zen posible izan urteko lehenengo ekitaldia ospatzea, covidaren aurka hartutako babes neurriek hala aholkatu zutelako. Aurtengoan, normaltasuneranzko bidea jorratzen ari denean, urte berriari ongi etorria ematera Arno puntara hurbiltzen denak hantxe izango ditu Burumendi Mendi Elkarteko kideak eta lagunak salda eta txorixo muturra eskaintzeko zain, ohitura zaharrari helduta.

Bizi ditugun garaietan ekitaldi guztietan gertatzen den bezala, osasun arloko goi mailako agintaritzak emandako neurriei begira egon beharko da, litekeena baita berriz ere covid-en aurreko babes neurriak hartu behar izatea.

Hala eta guztiz ere Burumendikoak dena prestatzen ari dira.

PELIKULA BERRIA MUTRIKUN

Denok ikusi dugu pandemia dela eta gure herria kanpotar askok deskubritu duela. Jende asko eta asko heldu zaigu herrira aurtengo eta, betez ere, iazko udan. Eta, nonbait, zinegileren bat ere etorri da gurera eta herria gustatu. Hori dela eta, pandemia garaia lotutako filmea errodatu behar dute Mutrikun datorren urteko martxoan hasita. Aurrelana egiten dihardute eta, lokalizazioak, baimenak eta abar prestatzearekin batera, pelikulan figurante moduan behar duten jendea hartzeko kastiña egitekoak ere badira. Jakinarazi dutenez, kastiña abenduaren 28an egingo dute Goiko plazan, goizeko 11etatik aurrera. Aurkezten diren guztiei, zine munduan atetxo bat zabaltzeko aukera emateaz gain, hogeiko euroko saritxoak emango diete, emango duten denboraren ordainetan.

OMENALDIA SOKATIRA TALDEKO ZENDUTAKO KIDEEI

Azaroaren 28an Mutrikuko kiroldegian ekitaldi xume bezain dotorearekin gogoratu zituzten aurten hildako taldekideak: Ekaitz Salcedo, Angel Arrieta "Errotaberri", Pedro Alkorta "Doistu" eta Juan Luis Gandiaga "Bisko".

Aurtengoa urte beltza izan da Mutrikuko sokatira taldeko kideentzat, hori horrela, guztiek egindako lana eskertu

nahi izan dute. Horrez gain, aurretik hildako Jose Badiola "Arteta" eta Sebastian Ituarte "Isasi" ere gogoan izan dituzte. Alegia, kirol talde txikia dugu sokatira taldea, baina, familia handia osatzen dute. Azpimarratzekoa da beraien etenik gabeko lana eta jarraipena. Hain zuzen ere datorren urtean 50. urteurrena ospatuko du taldeak.

Argazkia: HITZA

LEA-ARTIBAI

Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

Gizonezkoen
ileapaindegia

IMOTZ

Erdikokale, 34 - behea MUTRIKU Tel.: 943 60 41 62

DEBA GAINEKO ZUBIA ITXITA

Deba ibaiaren gaineko zubiaren konponketa-obren baitan, zaroaren 20an oinezkoentzako pasabidea itxi zuten hiru hilabeterako. Obraren arduradunek adierazi dutenez, obraren fase honetan derrigorrean eten behar da oinezkoentzat pres-tatu zen pasabidea, teknikoki ez baitira bateragarriak obra eta pasabidea. Hori dela eta, Urazamendik auzotik Debara eta Debatik Urazamendik auzora joan ahal izateko garraio publikoa erabili beharko da. Garraio arduradunek baieztatu dutenez, bi puntu horien artean ibiltzen diren autobus linea guztiek batean eta bestean egingo dute geldialdia auzotarrek ahalik eta aukera gehien izan dezaten.

Obra aurreikusitako epeetan gauzatzen bada, zubiaren irekiera martxoaren bukaerarako edo apirila erdialderako izatea espero da. Hortaz, udaberrirako Mutrikutik Debaraino oinez joateko planak egin ahal izango dira.

NAGUSILAN ELKARTEARI AIPAMENA

Bolondresen nazioarteko egunean Gipuzkoako Foru Aldundiko Ingurumen Departamentuak eta Surfrider GKE-ak aipamen berezia egin zien Nagusilan elkarteari Mutrikuko Institutuarekin batera itsasoko hondakinak Burumendiko eta Alkoleako hondartzetan bildu eta jasotzen egindako lanaren-gatik. Itsasoa guztiona izanik guztion artean zaindu behar dugula erakusten digu ekintza honek, eta helduek zein gaz-teek zaintza horretan geure ardura dugula erakusten digute ekintzaile bolondresak, bueltan ezer espero izan gabe bere jarduna guztion onerako eskainita.

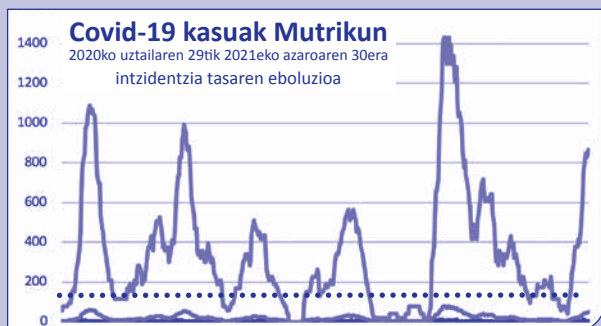

Antigua Beitia eta Begoña Elezgarai "Txaparro" diploma jasotzen

COVID-19: Osasun egoera bide okerretik

Urrian datuak egoera onerako bidea erakutsi eta azaro hasieran bide horretan baginen ere, azaroaren erdi aldera goranzko joera hartu zen eta abenduan ere gora eta gora goaz. Kalaputxi inprentara bidali denean, 1.072,64ko intzidentzia tasa zegoen (abendua 6an).

Elkar zaintzeko entzuten zen pandemiaren garai gogorretan, baina esate hura berriz gogoratu beharko da orduko datuak heltzen ari zaizkigu eta. Egia da gaur egun "positibo" egoera beste modu arinagoan pasatzen dela, baina hala ere, elkar zaindu beharko dugu goitik agindurik datorren begiratu gabe.

AZAROA 61 positibo

1	2	3	4	5	6	7
0	0	0	0	0	1	0
6	6	4	4	3	4	4
112,91	112,91	75,27	75,27	56,45	75,27	75,27
8	9	10	11	12	13	14
1	0	0	0	3	2	2
4	3	3	2	5	7	9
75,27	56,45	56,45	37,64	94,09	131,73	169,36
15	16	17	18	19	20	21
4	2	3	2	0	1	2
13	15	18	20	20	20	22
244,64	282,27	338,73	376,36	376,36	376,36	414,00
22	23	24	25	26	27	28
0	4	4	4	10	6	3
21	25	29	33	40	44	45
395,18	470,46	545,73	621,00	752,73	828,00	846,82
29	30					
3	4					
44	46					
828,00	865,64					

> kasuak egunean

> kasuak aurreko 14 egunetan

> intzidentzia tasa

<25: berde; 26-149: laranja; 150+: gorri

MUTRIKUKO TANATORIOA

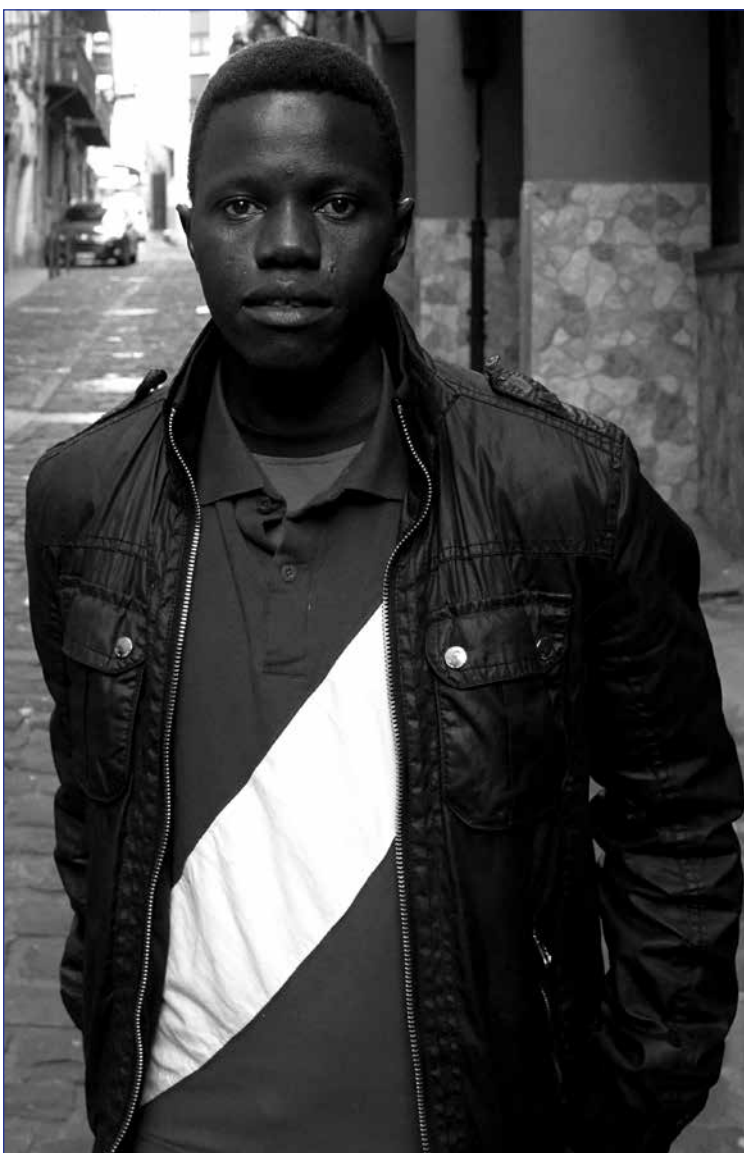
Iriagirre z/g

Albia
EHORZKETA ZERBITZUAK

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

mutrikuarren babesa behar dugu aurrera egiteko

Bounama Diame, 29 urteko senegaldarra, Nema Bah herritik etorri zen Mutrikura duela bi urte eta erdi inguru. Bere hango bizitza utzi eta etorkizun hobea bat bilatzeko asmotan Mutrikurantz abiatu zen. Ordutik Mutrikun bizi da, oso gustura bizi dela dio, nahiz eta familiaren falta asko somatzen duen. Berarekin hizketan egon gara.

Noiz eta nola iritsi zinen Mutrikura?

2019an iritsi nintzen. Senegaldik irten eta lehenengo Guadixen egon nintzen, Granadako hiri txiki batean, Gurutze Gorriarekin. Handik irten eta Bilbora etorri nintzen. Nire osaba Mutrikun zegoen eta, orduan, hona etorri nintzen. 2019ko ekainetik hemen nago, asko gustatzen zait Mutriku.

Zer antzekotasun eta desberdintasun ikusi dituzu zure herrialdearen eta Euskal Herriaren artean?

Senegal oso desberdina da Euskal Herriarekiko. Kultura, ohiturak, bizitzeko modua... oso ezberdinak dira. Hemen bizimodua lasaiagoa da. Horrez gain, iruditzen zait hemen gauza gehiagori buruz ikasteko aukera dagoela. Senegalen nire egunerokotasuna familia eta lanean oinarritzen zen, hortik kanpo ez nuen asko ikusten. Hemen jende gehiagorekin hitz egiten dut, toki gehiago ezagutu ditut, eta horrek ezagutza berriak eman dizkit. Gauza asko aldatu dira nire bizitzan, onerako.

Nola moldatu zinen lehenengo asteetan?

Oso gogorrak izan ziren. Familia Senegalen utzi berri nuen, ez nekien noiz itzuliko nintzen nire etxera... lehen egunetan oso gaizki sentitzen nintzen. Familia asko hartzen nuen faltan, ez nuen inongo egonkortasunik. Hizkuntza ez jakitzeak ere asko baldintzatzen du. Senegalen gaztelera pixka bat ikasi nuen eskolan, hitz batzuk ulertzen nituen baina ez nintzen gai gauza asko esateko. Eskolan frantsesez ikasten dugu oro har. Gurea serer hizkuntza da, baina eskolan ez dugu erabiltzen, soilik familia eta lagun giroan.

Ikasi duzu gaztelera...

Bai, hona etorri nintzenean udara zen, baina irailean Hel-duen Hezkuntza Iraunkorreko eskolak (EPA gaztelera) eskaintzen zituen gaztelera eskoletara joaten hasi nintzen.

**ALKOLEA
ARDOTEGIA**

Jon Andoni Basurko Pagoaga

Tel.: 943 60 35 99
alkolea.edariak@gmail.com
Barrenkalea, 2 - behea 20830 Mutriku

Edariak
eta gehiago...

**ARRIETA
AUTOZERBITZUA**

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

tzen. Ondoren, COVID-a dela eta, gelditu egin ziren eskolak, baina orain berriz ere martxan dira. Asko ikasten dut bertan, asko hobetu dut nire gaztelera. Gaztelera gain euskara ikas-tea ere asko gustatuko litzaidake, horixe da eta hemengo hizkuntza. Banabil ikasten pixka bat, pixkanaka... Badakizkit hitz batzuk, baina praktika falta zait. Ea urte batzuk barru elkarrizketa hau euskaraz egiterik daukagun!

Zer hartzen duzu faltan gehien?

Nire familia, nire alaba, Fatoumata. Bi urte ditu, hiru hilabete zituen hona etorri nintzen eta, nahiz eta argazki edo bideo-dei bidez ikusten dudana, gogo handia dut bera berriz ikusteko. Paperik gabe ezinezkoa da itzultzea eta paperak lortzeko gutxienez 3 urte egin behar dira hemen. Behin posible denean familia bisitatzera joan nahi dut Senegalera, ezinezkoa baita bizitzan aurrera egitea familiarik gabe.

Udalak eratu duen kulturartekotasun mahaiko kide zara...

Bai, duela gutxi hasi naiz taldearekin biltzen eta oso gustura nago. Jende oso jatorra aurkitu dut bertan, herrialde desberdinetako jendea. Asko gustatzen zaidan talde bat da, kultura eta istorio ezberdinak ditugu gutako bakoitzak eta nolabait identifikatuta sentitzen naiz haiekin, ezberdintasunak ez ezik, antzekotasunak ere baditugulako. Batak bestearen kulturari eta ohiturei buruz ikasten dugu, oso aberasgarria dela iruditzen zait. Orain, hilabete honetan, bi data esanguratsu ditugu: abenduaren 10ean Giza Eskubideen Nazioarteko Eguna eta abenduaren 18an Migratzaileen Nazioarteko Eguna. Ekintzak prestatu ditugu egun horietarako eta uste dut beharrezkoak direla. Oso ongi sentitzen naiz ekintza hauetan parte hartzen. Iruditzen zait oso garrantzitsua dela mutrikuarrek ere horrelakoetan parte hartzea, gu Mutrikun gaude eta ezin dugu aurrera egin mutrikuarren babesik gabe, guretzat izugarrizko garrantzia du horrek. Ekitaldi edo jardueraren bat antolatzen dugunean ezinbestekoa da mutrikuarrei gonbidapena luzatzea, eta baita hauek gonbidapen hori onartzea ere.

Zaila izan al da hemengo jendearekin hartu-emana izatea?

Ez, nire kasuan behintzat, ez da zaila izan. Uste dut harremanak sortzerako orduan lehendabiziko pausua norberak duen jarrerari erreparatzea dela. Garrantzitsua da irekia izatea, jendearekin hitz egiteko prest egotea, pentsamoldeak mugatu gabe. Norbera mugitu behar da harremanak sortzeko eta mantentzeko, eta lehendabizi norbere aldetik ere gogoia jarri. Nik hori egin dut eta ongi moldatu naiz mutrikuarrek hartu-emana izateko.

Zer eskatuko zenieke mutrikuarrei kanpotik zatoztenoi eskaintzeko?

Hemengo jendeak bere adeitasuna eskaini dit. Behar izan dudanean babesa eta laguntza jaso dut, baina batez ere adeitasuna da, horixe da niretzat garrantzitsua. Norbaitek bere adeitasuna eskaintzen badizu, dena eskaini diezazuke, horixe da lehenengo pausua. Adeitasunik gabe ez dago beste ezer eskaintzerik.

Zure herrialdera itzuliko zara?

Bisitan bai, baina ez bizitzera. Senegalera itzuliz gero ez nuke hemengo moduan lanean jarraitzeko aukerarik izango, berriz ere lehenengo egoerara itzultzea izango litzateke. Hemen lan egiteko gaude eta horrela jarraitu nahiko nuke bizitzan aurrera egiteko, han ez daukat-eta horretarako aukerarik.

Nire alaba ere hona etortzea gustatuko litzaidake, berak ikasteko aukera izateko. Senegalen oso zaila da ikasketetan aurrera egitea. Titulu pila bat izan ditzakezu baina arazoa lana aurkitzea da, ikasketa horiei loturikoa, are gehiago. Hiru edo lau urtez egon nintzen lanean Senegalen, baina soilik egunerokotasunean bizitzeko aukera ematen zidan lan hark, ezinezkoa zen etorkizun hobe bat eraikitzea, eta horixe da nik nahi dudana, etorkizun hobe bat eraiki.

Azken lerro hauek zuretzat.

Mutrikuarrei eskerrak eman nahi dizkiet. Pila bat gustatzen zaidan herri bat da Mutriku, lasaia eta herritar jatorrak dituen, oso ongi sentitzen naiz eta hemen denbora luzez bizitzea gus-tatuko litzaidake.

“GEU ERE MUTRIKUN GAUDE ETA
EZINEZKOA DA AURRERA EGITEA
MUTRIKUAREN BABESIK GABE”

Pol. ANTZOMENDI - Galdona bidea
MUTRIKU ☎ 943 60 31 86

gorritxuautoak@hotmail.com

Uzuri ELGOIBAR - DEBA
RPS 183/12 optika audio

DEBA, Ostolaza 7 - Tel. 943 19 21 92
ELGOIBAR, San Frantzisko 21 - Tel. 943740359

Miel Elezgarai Uranga “Santuko”

KRESALETAN ZAILDUA

Mutrikuko “Barrenkalean” jaioa, “Potero”neko etxe zahararen azken solairuan, 1927ko urriaren 17an, eta, ezkontuta ere, kale berean jarraitu izan du bizitzen emaztearen familiarena zen etxean. Ondo ezagutzen ditu, hala dio berak, Mutrikuko kalerik inportanteenaren aldaketak.

Hamahiru urterekin arrantzako ontzi handietan hasi, eta jubilatuta ere hurbiletik bizi izan ditu herriko kaiaren gorabeherak. Nostalgiaekin begiratzen dio gaurko hutsu-neari.

Tamalez, gazterik joan zitzaizkion kuadrilako lagun gehienak, eta biziari jarraitu behar izan dio, egunero kalera irten eta gogotsu mantentzen. Pandemiak eten dio ohituretatik asko.

Noiz eta non jaioa zara?

Barrenkalean Poteroneko etxe zaharrean bizi ziren nire gurasoak, eta, hantxe, goiengo solairuan jaio nintzen 1927ko urriaren 17an. Eta nahiz etxebizitzaz aldatu ezkontzean, bertan jarraitzen dut bizitzen: Mutrikuko kalerik inportanteenean.

Zergatik diozu kale inportanteena dela?

Gaur ez da hainbeste, baina nire ume denboran ez zegoen beste kalerik gureak haina zerbitzu zituenik. Banan-banan joango naitzaizue kontatzen:

Beheko Plazatik sartuta eskuin aldetik: Antzomendi baserriko sagardotegia, Glafira Alberdiren denda, Leku-Zahar taberna (gaur Alkolea ardategia), Astigarragaren denda (gero Gantxeginekoea izana), Olazarra jauregian Manuel eta Benignoren denda-okindegia eta labea, Pako “Pertxal”en bizartegia, La Esperanzaren estazioa (bertaraino etortzen zen autobusa) eta faktoria, non Bittor Basurkok garraiatzen ziren paketeak kudeatzen zituen, sutarako egurra saltzen zuten “Matxet”eneko biltegia, Luardo etxea kale-baserri lanetarako, bere sotoan (gaur Kalaputxi) “Kotxorro”tarrek sutarako harrikatza saltzen zuten eta garraio lanetara dedikatu bertan egoten zen astoarekin, Elordi igeltse-roaren biltegia (azken denboran bizartegia izana), edozein konponketa egiteko prest.

Ezkerreko aldetik: Antonino Arrasate eta Susanaren denda (jakirik izan ezik, denetik aurkituko zenuena), Estanislao Pistonen harategia, Don Ignazio medikuaren kontsulta lehen pisuan, hurrengo harrizko etxearen sarreran “Morokil”en taberna, autobuserako billeteen salmenta ere egiten zuena, eta, sarrera berean, Julita Astigarragaren denda, ondoren, “Potero” denda-okindegia, labea sotoan zutena, Modestoren denda izkina eginez, jakiak eta zahagietan Nafarroatik ekarritako ardo estimatua saltzen zuena.

Kalearen muga eginez, Beheko Plaza eta Tranpakale artean, Don Kintin abadearen etxea, arimei ere behar bezala kasu egi-

teko. Beste aldean Zubixa Plaza -beti Barrenkalekoa izan dena- bere iturriarekin, herritarrei urez hornitzeko etxeraino iristen ez zenean -maiz gertatzen zena-, mugimendu handiko hiltzgia, alboan (gaur gaztetxea eta lehenago asto-tokia) Eguzkitzaren xanpain-sagardo fabrika.

Nolakoak ziren zuen haur-jolasak?

Esango nuke hurbil genuen frontoian aritzen ginela gehienbat, eskuz edo zestaz pilotan, baita kaniketan ere, orduan harlauzezkoa zuen zoruaren alboan -kontrakantxan- lurra zegoelako, aproposa kaniketarako. Kateka, kalean bertan ibiltzen ginen, zaldiak lotzeko paretetan zeuden eta dauden uztaiak helduleku izanik. Egurrezko zein burdinazko uztaiak makila batez joka biraraziz ere ibiltzen ginen kaleetan zehar, eta udazkenean ziba edo tronpekin aritzen ginen orduko Beheko Plazako aterpean, aproposak ziren arbelezko harlauza karratu handietan.

Nola gogoratzen dituzu eskola-urteak?

Sei bat urterekin joango nintzen moilako Kofradiako eskolara, D. Nikasio Otxoa genuen maisu, eta euskaraz aritzen ginen hizketan, nahiz eta erdara erabili idatzi eta problemak planteatzeari; liburuak ere gaztelaniaz ziren. Oso praktikoa zen maisua: arraina bentan jartzen zutenean bertara joan eta kiloak eta prezioen jakitun, arbelean jartzen zizkigun buruketak itsasontziek zenbat diru jaso zuten jakiteko.

Gerran frankistak sartu eta denbora batera, Beheko Plazako eskolara eraman ninduten, eta han gaztelaraz hitz egin beharra zegoen, nahiz eta tutik ere asmatu ezin. Oinarritzko lau operazioak eta irakurtzen ikasi nuen.

Eta bederatzi urte bete gabe zenuen gerra iritsi zenean. Zeintzuk gogorapen dituzu?

Gogorapenak baino, nolabaiteko flashak gelditu zaizkit buruan: milizianoak Barrenkalean zehar frontoian gora, euren traje-buzo itxurako uniformeak jantzita, atzeraka Bizkaia aldera; leihotik bala bat etxean sartu zenekoa -ez nion inori ere ezer esan, bala

APALLU
ITURGINTZA

Telf.: 600 316 381 - 943 02 98 61
San Agustín,3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es

ASTIGARRAGA ANAIK, S.L.U

ERAIKETAK

Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938
e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 beheka - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

han gelditu bazen ere-; Sanjuantxiki fusilatu zutenaren entzuna -oso komentatua izan baitzen-; tropa italiarrak herrian sartu zirenean Denticik -Antzomendineko sagardotegi gainean bizi zen- italiar bandera balkoian jarri zueneko... Eta oso garbi gelditu zaidan unea: Jesus Nazarenoaren bederatziruenean nintzen nire hamaika urterekin, eta Don Kintin abadeak nola bota zien monjei: *"Monjitas! Tocad las campanas que Barcelona es nuestra"*. Eskolan, zer esaten genuen jakin gabe, *"Cara al sol"* ikasi genuela ere bai. Beste zenbait gauza baditut buruan, ikusi ere hainbeste ikusiko nituen, baina nahiko lausoak gelditzen zaizkit.

Marinela izan zara ogibidez, nola hasi zinen eta noiz itsasoan? Lehenengo lanak, uda garaian, txibitan egin nituen Alejandro Mendizabalekin. Eskabetxera pare bat aldiz joango nintzen, ez gehiago. Hamahiru urterekin enbarkatu nintzen lehen aldiz itsasontzi handi baten txalupa-mutil lanak egitera: Txinonean. Zumaian atera behar izan nuen baimen berezia. Hamalau urte betetzean egin zidaten matrikula.

Zein zen txalupa-mutil baten eginkizuna?

Gure lehen lana itsasora deitzea zen. Neguan seineruen esku zegoen itsasoratze baimena ematea, itsasoaren egoera gainbegiratu ondoren, makila handi batzuekin egur sendoko ateak kolpatzen zituzten kaleetan zehar gauzez deia egiteko. Erabakia patroiares esku zegoenean -antxoa eta atun kostertan-, hark txalupa-mutilari ohartarazi, eta honek eskifaiko gizon guztiei dei egiten zien, etxebizitzaren beheko aldaba joz edo etxeraino igo eta atean deituz. Ondoren, marinela saltarako potinetan itsasontziraino eramatea, arraun bakararekin popatik zingan -antxoa sasoiaren gutxitan, itsasontziak moilan amarratuta egoten zirelako-. Osterantzean, sukaldeko ontziak garbitu, gizonak esandako guztiei men egin, dendariak eramaten ez zuen jakiak garraiatu..., lana lodi!

Nolakoak izaten ziren zuen antxoa eta atun harrapaketak?

Itsasoan hasi nintzenean antxoa sarea jaurtiz harrapatzen zen. Sarea bildu ondoren Intxirrira ekarri, eta andreek libratzen zuten sarean kateatutako arrainak -"despeska" deitzen zitzaion horri-. Beranduago, antxoa sarda ikusi, sarearekin itxitura egin, poltsa eratu, eta esparbel handiekin ateratzen zen antxoa. Era horretan harrapatzeari "ardoran" deitzen zaio. Hurbilean ibiltzen ginen arrantzan eta egunero porturatu. Atuna harrapatze berriz, kainaberak eta pertxalak ziren gure arrantza-tresnak. Lau eguneko mareak baino luzeagorik ez genuen egiten. Deskargak idiek tira egindako orgetan egiten ziren; gaurko zurrupatzaileekin alderatuz...

Hainbeste urtetan itsasoan, izango duzu anekdotarik kontatzeko...

Kantauriko portu askotan ibili izan gara, baita Atlantikoko A Coruña eta Vigora iritsi ere, baina normalean lanerako sartzen ginen, eta, inguruak ezagutzera iristen baginen ere, ez genuen denbora gehiegi izaten. "Arribadan" sartzen ginenean, itsasoa baretu arte egon beharrak gehiagorako astia ematen zigun. Nire gogorapen gustukoenak Donostiakoak ditut, baina den-denak kontatzea ere ez da komeni...

Ur gainean hainbeste denboran izanda, ez da arraroa istri-puren bat izatea. Lehen, hamabost urte nituela. Akilino makinistarekin batera, harriak generamatzen batelean itsasontzi -botakarrak edo antxoa harrapatzean, sarearekin itxitura

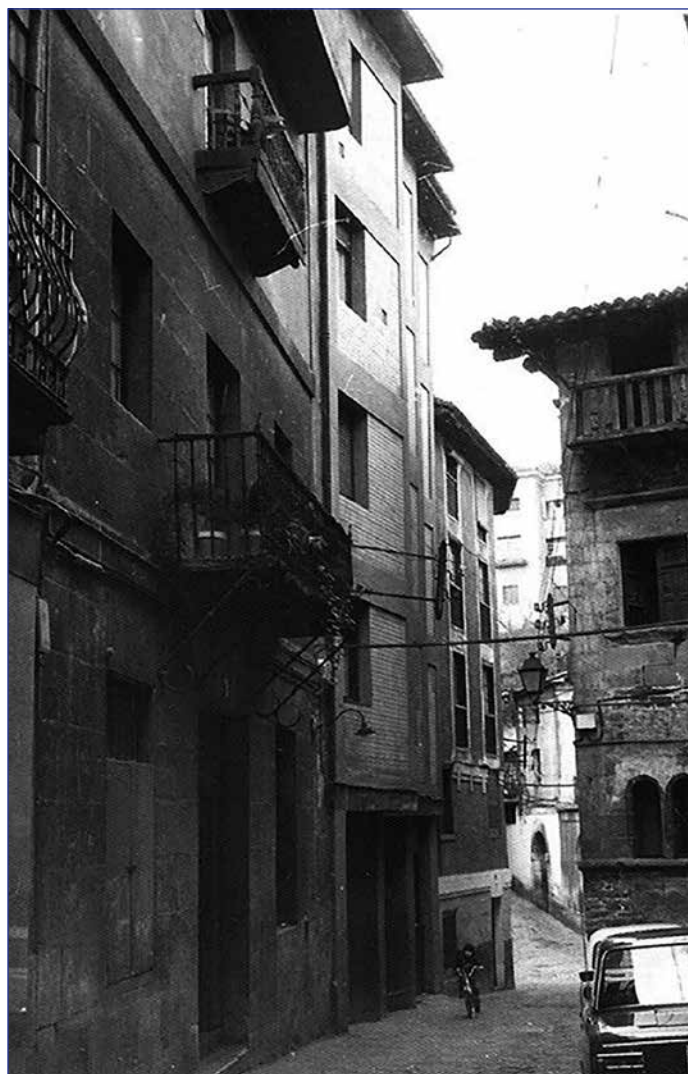
egin bitartean, harriak jaurtiz lortzen zen arrain sardak saretik ez ihes egitea-. Kofradia eta eraitsi zen moilaren artean ginen korrante handi batean sartuta, eta, harrien pisua lagun, tirabira egin genuen. Pedro "Kotxorro"k eta Benediktok salto egin zuten uretara salbagailuekin gu korrontetik ateratzeko. Bigarrena Zumaiaiko sarreran izan zen. Txinon nebilen, Jexus "Keleo"rekin "Masillasen" motorreko "kamisa" bat aldatzera joan ginenean. Sarrera ondo egin genuen, baina konponketa egin eta ateratzekoan, bokalean sortzen zen korronteak uretara bota gintuen, eta kostata iritsi ginen igerian Santiago hondartzara.

Non egin zenuen soldaduska? Eta beti itsasontzi berean ibili zara?

Ez nuen soldaduskarik egin, aita eri zegoelako. Eta itsasontzi ezberdinetan ibili izan naiz, hogeita pare bat baitzeuden portuan, bakoitzak hamalau bat gizonekin, beraz, ez zen arraroa -gaurkoari begiratuta tristura sentitzen da-, eta, hala, "Txino", "Saturran", "Ezinaberastu" eta "Ninfa"n ibilia naiz.

Nola bizi izan duzu jubilazioa?

Hirurogei urterekin jubilatuta, eta lagun arteko ohiko bizitza egiten hasi nintzen, baina, tamalez, lagunak gazte joan zitzaizkidan, eta bakarrik konpondu behar izan naiz bizitza ahalik eta gogotsuena mantentzen. Pandemia honek asko trabatu dit eguneroko bizitza.

Camping Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

eguneko menua
daukagu

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

**PINTXOAK
RAZIOAK
BOKATAK**

Atotsen Aldapa 5
MUTRIKU

tel: 943 60 42 03

Itziarren 101 pasadizo (I)

Badira pertsona batzuk, seme-alabarik izan gabe ere, lagun askoren ama, izeko, amona edo erreferente izan leikezenak. Horretako bat, zu, Itziar Andonegi Sustaeta. Zemendixaren 20xan umezurtz utzi ginduzun. Zure alderdi asko narbarmendu leikez: abertzalia, euskaltzalia, siñismen haundikua, umoretsua, buru argixa... Hemendik, modu xumian bada ere, nire esker ona agertu nahi dizut bizitzaren aurrian erakutsitxako jarreragaitxik.

Famelixa zabala

1920ko apirillaren 7xan pozik zozen Maueleneko Pura eta Nikasio zapaterua. Ez zan gitxiagorako, Beheko plazako famelixa hartara bosgarren umia etorri zan-eta: Miren Itziar. Aurretik beste lau zakezen: Erramon, Andoni, Nikaxi eta Lore. Eta, zure atzetik, beste bost seme-alaba euki zitxuen Andonegi Sustaeta andra-gizonak: Joxeba, Martin, Anizeta, Modesto eta Pantzeska.

Zuen aitxa, Nikasio Andonegi Alberdi (1888-1961), arrantzali-
lien semia izan arren, itsasuan ez zan ondo moldatzen, eta oiñak lihorrian eukitzia erabaki zozan. *“Gure aitxa ez zan arrantzale egin mariatu egitxen zalako itsasuan, bestela egingo zan bera ere arrantzale. Ez, baiña nik nahixo, zapateixan ikasi zozan bezela, aitxa beti etxian eukitzen gendun, ez itsasuan”*. Oso maitxe zendun aitxa, Itziar, bistakua zan. Edozeiñekin hizketan zozela ere, askotan etortzen zatzun aitxa akordura.

Pura ama ere beti goguan. Purificación Sustaeta Olabe (1889-1966). Gazterik gelditxu zan umezurtz. 7 urterekin hil zakon ama, zuen amona, Aniceta Olabe Basterretxea (1866-1897), eta 1901ian aitxa, Jose Ramón Sustaeta (1859-1901), itsasuan galduta. 11 urterekin ez aitxa, ez ama. Komendu kaleko osaba-izekok hazi eta hezi zeuen zuen ama: Dominika Larrañagak (1868-1947) eta, haren anaixak, Modesto Larrañaga (1874-1939) abariak.

Olgatzen

Umetan, Beheko plazatik Atxukalera bitxartian egitxen zenduen bizimodua. Sasoi hartan arbola ederrak zozen plaza hartan eta haren bueltan ibiltzen ziñaten. *“Xelemietan, diabolukin, soka-saltuan, txirristan, ene zenbat gauza! Sasoi bakoitzian bere jolasa zauan”*. Berezikibabilla ziñan txolotian, *“txolotian, hamaika intxaur irabazi nion Pello Koxkorri. Txikixa nitzan baiña bizixa, Pello Koxkorrek esaten zidan, ze Itziar egingo deu intxaurretan? Bai, nahi badezu, neuk jakin poltsillua bateta jungo nitzala etxea-ta”*.

Zazpi urte inguru eukiko zenduzen Agapito Yurritaren zinemara lehelengoz jua ziñanian. Pakita Yurrita lagunarekin juaten ziñan Zubixako zine hartara, arratsaldeko hiruretan, umien sesiora, bi txori-haundi ordainduta. Gallinerotik pozik animatzen zenduen Rin Tin Tin txakur abilla.

Aurrerago, urrutirago ere juaten ziñaten; Entzus aldeko gaztaiñeiketara, konparaziotarako. *“Aitxak ez zigun utzitzen. Hankakin zapal-zapal egin da zabaldu eta gero handikan atera. Ta gure aitxak esan zigun harek ez zirala guriak eta lagatzeko jabiai batzen”*. Bi lagunekin juaten ziñan zu, bata zaintzen egoten zan, *“egoten zan ia nausia edo jabia bazatorren eta abixatzeko”*. Beste bixak, bitxartian, gaztaiña-lakatzak zapaldu eta batzen. Dana dala, zuretzat ez zendun batzen, *“Edurneri ematen niozen, etxera gaztaiñakin juten banitzan aitxak ez nitxuan zigortzen, baiña bai dotriña ikasi eragin han jarritxa”*.

Samielan

Hiru urterekin hasi ziñan Samielako mojetan, eskola-txikixan. Hasieran gustora ibilli ziñan, Sor Dionisia moja donostiarrak euskera ederrian egitxen zizuelako, baiña harek alde egin bihar izan zozan, eta Aguraingo moja bat etorri zan: Sor Hermelinda. Umore fiñez, ederki azaltzen zendun aldaketia: *“Sor Hermelinda, andria politxa! Baiña larrosia ere politxa da, baiña zelako arantzak dakaz? Ba arantza ederrakin etorri zan ba, la ordiga!, aingerua jua eta diabrua etorri, ume danak aidian, ez zakixan euskeraz, eta zela egingo gendun, ba, ez bagenkigun? Ikastia zakan berak euskeraz, bera etorri zan hona ta!”*.

7 urtetik aurrera, 14 urte bete arte, dana erderaz. Hori dala-eta, askotan, erderazko azalpenak ulertu ez eta etxian aitxari laguntza eskatzen ziozun. *“Aitxak esplikatzen zidan erderazko hitz harek zer esan nahi zozan euskeraz, nik horreitxio ikasi noan erderaz, mojitxikan ez, aitxa interprete ona nakalako”*.

Mutriku kantari

Zezilio Pagoagaren “Mutriku herria” ereserxikak mutrikuarren kanturako zaletasunaren berri ematen deu, dotore gaiñera: *“Umetandikan sortzen zaizkigu doiñu ta abestien griña”*. Itziar, zeu ere, txiki-txikitxatik euki zenduan kanturako gogua.

Estimu haunditxan zakazun Xabiartxo (1925) liburua. Euskeraz irakurtzen ikasteko liburu horrek kanta asko zakazen, eta *“aitxak doiñua nola bazakixan, hartu noan Xabiartxo eta hango kanta danak ikasi nitxuan nik, ume-umetatikan”*. Askotan, aitxa, ama eta anaixarrebekin batera, kantuan hasten ziñan, *“Ez negar egin nik emango bai sagar bat ximel-ximela, amona bezin ximurra eta gozua bera bezela...”*.

Mutrikuk kanturako izan doan joeria azpimarratzeko, behin baiño gehixotan etortzen zatzun gogora aitxona Ziriako Andonegi Ansotegiri (1855-1940) ikasitxako esaeria: *“Itziar de la montaña, Deba aixkolari, Mutriku kantari, Ondarrua trapu zahar eta Elantxobe milla pobre”*.

Tarteka, Beheko plazara, kanpotarrak etortzen ziran, gitarria jo eta kanta-paperak saltzera. Holakuetan amari dirua eskatzen

ziozun, baiña alperrik. Erderazko kantak izaten ziran, gehixenak berdiak, eta, jakina, alaba gaztetxuari beti erantzun igualtsua: *“Hortarako dirua? Eta zuri?”*. *“Baiña nik ez noan berderik eta horirik-eta entenditzen orduan”*. Erderazko kanta haren esanahia ere ez zenduan ulertzen, baiña kantuzalia ziñanez paper harek eskuratu nahi izaten zenduzen, ikasi eta kantatzeko. Egun baten, baiña, amari erreguka zabiltzela saltzaile erdaldunak entzun eta, *“paper”* hitza ulertuta nunbaitx, kanta-paper bat eman zizun, *“toma guapa, neri, ta kanta-papera eman, eta gure ama kentzea neri. Gure amak eskua jaso zoanerako ni etxeko laugarren pisora aillautu nauan saltaka”*. Ezkutatu egin zendun nunbaitxen, zu bai zu! *“Ez nai akordatzen nun gorde noan, akordatzen nai sekula ez zoala topatu, eta kanta danak ikasi nitxuan, eta kantatzen nitxuanian gure amak zenbat errieta egitxen zian, badakizu ze esaten dezun? Paperian ipintzen doana”*.

Behin baiño gehixotan kantatu ziazuzen kanta-paperetatik ikasitxako kantak: *“Basilisa, lisa-lisa, Basilisa lisa está, está lisa Basilisa, solamente por detrás.”* Edo beste haura *“La chica del diecisiete lleva zapatos de tapilete, sombrero de gran copete, abrigo de petit-gris...”*. Majo barre egitxen zendun, ume denbora hartan bezelaixe, oraintsu ere berdin-berdin.

Beste batzuetan komediantiak edo titiriteruak etortzen ziran Beheko plazara. Holako egunetan bazakizun, ondo jakin ere, txintxo ibilli bihar zenduna, illuntzian komerixa ikusi nahi bazendun. Etxeko balkoitxik ere ikusi zeikezun, baiña, aukeran, milla bider nahixago plazan korruan jarritxa. Paillazuak, dantzak, akrobaziak, kantak... danetarik egitxen zeuen. *“A mi me dijo mi madre que no tengo ni chiquita, pero yo tengo en la caja más de 40 pesetas, dame, dame para el bolsillo que me hace falta para un pitillo...”*. Han entzundako kantak eta ikusitxako dantzak segitxuan ikasten zenduzen, gero etxian Erramon eta Andoni anaiek funtzia emateko eskatzeko zizuen: *“Ta nik ikasi hori eta nik etxian dantzan egin... Itziar kantau komediantianak”*. Mahai gaiñera igotzen ziñan Lore ahiztarekin, *“eta ematen zigun gero txori txiki bana edo txori haundi bana eta saltaka juten giñan helaua erostea eta jaten gendun eta gure komerixak amaitzen zian hantxe”*.

Dantzan

1927. urtian, 7 urterekin, erten zendun lehelengo aldiz Mutrikuko plazara zintxa-dantza egitxera. *“Ezpatadantzarixak nahi zeuen ikurriña atera, baiña bihartzen zitxuen muturrian espaiñol zintxia ipintzia, eta ez zeuen nahi izegaitxian ere, eta*

esaten zeuen ez badezue nahi hori ez do dantzarik”. Bezperan bizi izan bazendu bezela, jarraitzen zendun: *“ikurriñak ere erten zoanian, eleiz aurreko eskailletak danak jendez beteta, jentia altzau ta txaloka, ni umia nitzan, baiña oraindikan ere ikusi egitxen det”*.

Handik aurrera ere jarraitxu zendun dantzan: *“Gaztetan danboliñan dantzan egin eta egarritzen giñanian, gero Lauri Txorixaneko sardaundixan han baso bana sardau edan eta dantzara berriz ere plazara”*. Orduan baso bat sagardau txori txikixa (5 zentimo) balixo zoan.

Plaza-andria izan ziñanez, dantza bakarrik ez, antzerki lan batzuetan ere parte hartu zendun. Emakume Abertzale Batzako (EAB) lokaletan, Tranpakalian, Markesaren alabarena egin zendun: *“sobrerua jantzitxa neuk pentsatzen... siñistu egin noan Markesen alaba nitzala, eta erropak ere ekarri ziezen markesan alabanak modukuak, nik ez nakazenak, zeñenak ete zian!”* Irribarria ezpaiñetan kontatzen zenduzen pasadizo horrek.

Errepublikia

1931. urtian, 11 urte zakazuzela, II. Errepublikia ailegatu zan. Beheko plazan, orain illeapaindegixa eta lehenago harategixa egondako tokixan kafia zauan, Café Rhin. Kafia eta likoriak baiño ez zitxuen zerbitzatzen bertan. *“Akordatzen naiz Errepublikia etorri zanian hango balkoira erten da bertako nausia gaiñera, ipiñi zoan bandera republikanua, gorrixa, horixa eta moraua, ta erten zoan bentanara ta viva la república! diar egin zoan (...) eta iseki zoan banderia eta danak kantatzen ibilli ziran han, ene! Jaixa egin zeuen eta karlistak hartuko zeuen miña horrekin...! Marcelino Alberdi zan hango kafeko jabia orduan”*.

Zuen etxiak Beheko plazara ez ezik San Gil kalera ere ematen zoan. Sukaldetik burua atera eta ezkerretara begiratuta orain harategixa dauan etxian, lehelengo bizitzan, zentro errepublikanua zauan. Zuk esanda dakitx Garizuman bailia eukitzen zeuela, antiklerikalak ziran-eta. Han egoten ziñan zu sukaldetik kirika: *“ni bentanan jarri, gure amak «sartuko zera hortikan», bai oraintxe, baiña betiere aguanta hantxe. Sartuko nitzan pixkat, baiña ama juaten zanerako berriz ere bentanara, nik hango errepublikanuen kanta danak ikasi nitxuan, ta gero ama amorratu eragitxeko kantatzen niozen”*. Niri hori esan eta barre txikixak ertetzen zizuen. Gaztetxua ziñan arren goguan zakazuzen orduko kantak, *“Arriba los pobres del mundo en pie los esclavos sin pan, y gritemos todos unidos ¡Viva la internacional!”*.

Datorren hillian segitxuko degu...

Josu Larrañaga Arrieta

elkarbizitzarako.bakerako

Etxerako Bidean

Iaz ezin izan genuen, baina aurten, berririo ere, urteroko zita berezia izango dugu Bilbon. Urtarrilaren 8an, giza eskubideen alde, elkarbizitzaren alde eta preso, iheslari eta deportatuen egoera konpontzearen alde gauden herritar eta ordezkari politiko, sindikal, sozial eta instituzionalak Bilboko kaleak beteko ditugu, **“Elkarbizitzarako. Bakerako. Etxerako BIDEAN”** lelopean. Lelo honekin adierazi nahi dena da bizikidetzarako eta bakerako bidea egiten ari garela, etxerako bidea egiten ari garela.

Hala egiten ari garela uste dugulako. Argi dugulako orain arte eman ditugun urrats guztiak bide horretan izan direla. Bizikidetzaz ezinezkoa delako euskal presoek aplikatzen zaien salbuespen-legeriak eragindako eskubide-uraketak desagertzen ez badira. Eta, etxerako bidea egiteko, hau da, espetxe-politikan hain beharrezkoa den erabateko aldaketa emateko, funtsezkoa delako bizikidetzaren eta bakearen bidean aurrera egitea. Biak ala biak, elkarri lotuta daude.

Saretik sarritan esan dugu positiboak direla azken urtean egin diren aurrerapausuak. Izan diren, presoek hurbilketek, dudarik gabe, senideen zama arindu dute presoak bisitatzeko distantzia luzeak murriztu dituztelako. Baina ezin dugu ahaztu, oraindik ere 104 preso EHTik urruti daudela.

Ezin dugu ahaztu, ia preso guztiak (%94) bigarren graduari jarraitzen dutela, eta 10 bakarrik direla hirugarren graduari dardena, 70 izan beharko liratekeen arren. Horietatik 52k eskubidea dutela jada baldintzapeko askatasunean egoteko. Preso horien %90ek espetxe-baimenak izateko aukera izan beharko luketela, horretarako eskatzen den zigorraren zatia beteta dutelako.

Gainera, Audientzia Nazionala hasi da oztopoak jartzen ematen ari diren gradu progresio xume horiei ere. Euskal preso batek Espetxeetako Juntatik gradu-progresioaren bat edo espetxe-baimenen bat lortzen duenean, Audientzia Nazionalak errekurritu, blokeatu eta geldiarazi egiten ditu erabaki horiek. Horren

ondorioz, atzeraeragina duten kasuak ere hasi dira gertatzen: hirugarren gradura igarotako presoak, baldintzekin baina kalean direnak, espetxera eta bigarren gradura itzultzera behartuaz.

Horiek adibide batzuk besterik ez dira. Izan ere, salbuespeneko legeriak erpin asko ditu eta guztiek dakarte presoek zein senideen oinarritzko eskubideen urraketa, eta horrekin batera, espetxe zigorrekin gehitzen zaien sufrimendua. Horregatik, mobilizazioetan parte hartzea deitzen zaituztegu, salbuespen legeriekin amaitzea ezinbestekoa delako elkarbizitzan, etxerako bidean eta bakean aurrera egiteko. Abenduaren 26an Martutenera egingo den martxak eta urtarrilaren 8an Bilbon dugun zitak garrantzi berezia dute. Bi urteren ostean Bilboko kaleak bete egin behar ditugu, aurrera egiteko, hasitako bidea muturrera eramaeko.

Baina mutrikuarrok badugu beste zeregin bat ere. 2021ean 219 aldiz Arno baietz erronka abiatu genuen, urte hasierako preso kopurua horixe baitzen. Egun, 196 preso ditugu kartzetan eta erronka gainditzeko 28 igoera besterik ez zaizkigu falta, beraz, badakizue: Arnora igo eta atera argazkia izan bideko zapiarekin eta bidali mutrikusaretzen@gmail helbidera. Denon artean lortuko dugu erronka hau ere gainditzea.

Elkarrekin gaude bide honetan; aurrera egin nahi dugun guztiak, sufrimendua desagerrarazi nahi dugun guztiak, eskubideen urraketa behin betiko amaitzea nahi dugun guztiak, konfrontazioaren aroa atzean utzi nahi dugun guztiak. Bakoitzak bere aletxoa jarrita, erantzukizunez eta errespetuz, eta, batez ere, aurrera egiteko gogoia argi adieraziz egin behar dugu; elkarrekin egiten ez badugu ezinezkoa izango baita.

Batu gaitezen, bada, bidean.

Urtarrilaren 8an, 17.00etan, La Casillan

Jarrai dezagun!

nola aldatzen diren gauzak, kamarada

Kamaradak kide esan nahi du, batez ere alderdi politikoetan, sindikatuetan, talde armatuetan, eta lankideetan. Adiskidetasun estua zegoen mugimenduetan, elkarren arteko begirunea, errespetua, eskaintze modu bat zen Kamarada moduan onartua izatea. Gurera ekarrita burkide moduan ulertu genezake. Ezin ulertu dezakegu honenbestez, hainbat urtetako gatazka bati aurre egiteko modurik ba ote den burkiderik gabe eta kolektibotasunik gabe. Horrela uste izan dugu behintzat.

Uste dugu ez ditugula inoiz imajinatu azken urteotan bizi izan ditugun gertaera gehienak. Edo hobeto esanda, urte batzuk atzerago joango bagina eta gertatzen ari dena horrela izango zela esan baligute, ez genuela sinetsiko. Agian azalpena da bizitzak buelta asko ematen dituela eta gu geu izan garela zetorrena ikusteko itsukeriaz jokatu dugunak.

Hala ere, tamalez denborak erakutsi digu ez dela horrela izan eta gauzak ez direla ezerengatik pasatzen, denak duela jatorri bat eta helburu bat. Aitortzen dugu errealtateak harritzen gaituela oraindik eta egia esan, ez dakigun gauza bakarra da, hau non bukatuko den arrastorik ez dugula, baina okerrera joan daitekeela sinestuta, zoritxarrez.

1977ko gertaeretan urte gatazkatsuak noski, baina Amnistiaren aldeko mugimendura begiratzuz, ikusi dezakegu nola benetan herri batek horrela nahi izanez gero baduela indarra gauzak aldatzeko. Borrokaren ondorioz, legitimoa noski, herri bat altxatu eta buelta eman zion egoerari, hondoak astinduz emaitzak jasoaz. Burkideak ginen, norabide berean askatasunari begiratzuz borrokatzen ginenak eta herriarentzat dena emateko prest. Honek guztiak, noski, indar gehiago hartzen du herri askapenerako mugimenduan ulertzen badugu, amnistiaren mugimenduaren sorrera ondorio bat besterik ez zelako izan. Beharrezkoa, gure herriaren askatasunaren aldeko borrokatik eratorria. Urteak pasa diren arren zer ikasia badugu oraindik, historia ez baitago idatzia pasarte moduan irakurtzeko soilik, ikasteko ere beharrezkoa da.

Atzera begiratzen badugu, gogoan dugu ziur geundela babesten genuen kolektibo humanoa eta politikoa berezia zela, eta gizartetalde eta erakundeen garapena arautzen zuten legeetako batzuk ez zitzaizkigula aplikatu behar. Inozotasun handiz uste genuen militante izatea ez zela inoiz eroso izango, ideiekiko leialtasuna pertsonetikiko leialtasunetik bereizezina zela, boterearen handiariaren aurkakoa zela, taldeak berak erakutsi behar zizulako zer ekarpen egin zenezakeen eta non ez zinen eraginkorra eta batez ere, ideia handiek, «Askatasuna», «Herria», «Iraultza», ez zutela inoiz beren indar kolektiborik galduko.

Gu ez gara aldatu, mantentzen gara sinesten dugun honekin. Baldintzarik gabeko borrokarako eta entregarako gaitasuna

duten pertsonen inguratuta bizi gara, asko kartzeletan oraindik. Horregatik, sakonki markatu gaituen bizitzaren eredu izan dira. Ez gara lotsatzen. Gure memoriaren parte den historian une ilunak, akats erabakigarriak, frustrazioak eta desleialtasunak izan dira, baina horrekin guztiarekin ikasi genuen eta kolektiboki iraun genuen galera eta nahasmendu egoera krudeletatik. Horrela gertatu da.

1512 Noain, Frantses eta Espainiar hizkuntzen inposaketa, euskararen zapalkuntza, Lemoiz, Egunkaria eta Egin itxitzea, horrek ez ziren inoiz gertatu behar, baina hura guztia jasan izanagatik aurrera eramandako borroka, gertatu behar ez zenaren ondorioa besterik ez da. Orain Euskal Herriko seme-alaba onenen eta esku zabalen ongietorririk ezin da egin modu zabalean. Herriaren seme-alabak dira eta eman dutenaren esker onik ezin eskaini.

Nola aldatzen diren gauzak Kamarada! Besarkada bat burkide guztiei, Orkatx, Irantzu eta Lexuri berezik.

Amnistiaren aldeko mugimendutik

Jasotako erreleboak jarraipena izatea nahiko nuke

Jauja eskubaloia taldeak izan du iragana eta badu etorkizuna. Lanean gogotsu eta tinko jarraitzen dutela dio Aitor Ulacia Egaña(1993-10-19) entrenatzaileak, baina, era berean herritarrek animatu nahi ditu kirol hau ezagutu eta praktikatzera.

Noiz hasi zinen eskubaloian?

Eskubaloian nire lehenengo urratsak DBH1-en nengoela eman nituen, 12 urterekin, infantilen Gipuzkoako Txapelketan jokatzeko hasi ginenean. Lau urtez jokatu nuen Jaujan, infantil eta kadete mailetan. Oraindik maila txikitzen ari ziren ginenez hainbat postutan aritu nintzen –zentral, lateral eta pibote, hain zuzen ere–. Ondoren, Zumaiaiko Pulpo taldera joan nintzen eta bertan jokatu nuen beste bost urtez: jubeniletako Euskal Ligan eta seniorretako Lehen Nazional mailan. Bertan pibote postuan finkatu ninduten.

Nolako zen eskubaloiairen egoera orduan? Zenbat talde zeuden?

Garai hartan Jaujak ez zeukan iraganean izandako indarra, baina kluba nolabaiteko berpizkunde bat izaten ari zen Mikel Mariezkurrenaren eskutik. Oker ez banabil, hiru eskubaloia talde zeuden orduan: bi neskenak eta bestea gurea. Eskualdean ere eskubaloiak nahiko indar zeukan, Eibarko Arrate lehenengo mailan zegoen eta.

Gaur egun eskubaloian entrenatzaile diharduzu. Noiz hasi zinen eta nork bultzatuta?

Ez dakit zehazki zerk eraman ninduen entrenatzaile lanetan hastera, baina badira jada bost urte eskubaloia taldeak entrenatzen hasi nintzenetik. Hainbat urtetan Mutrikuko kantxetatik desagertuta egon ostean, Ainhoa Mugerzaren eskutik itzuli zen

eskubaloia, 2003, 2004 eta 2005eko neska ugari elkartu eta infantil taldea osatu zuenean. Ni neu beranduago hasi nintzen, hasiera batean Ainhoari esku bat botatzeko asmoz. Ez dakit, beharbada eskubaloia faltan hartzen nuelako, edo agian kirolarekin zerikusia duen ia dena gustuko dudalako, baina horrela hasi nintzen. Gero, ikasketak eta lan mundua zela eta, Ainhoak niri eman zidan erreleboa eta hor nabil oraindik ere.

Guztira, zenbat talde daude Mutrikan eta zenbat entrenatzaile eta laguntzaile?

Aurtengo denboraldian bi talde ditugu, infantil neskak eta kadete neskak. Kadeteak neuk entrenatzen ditut eta Edurne Arribabalaga eta Elena Gomez dira ordezkariak. Infantilak ere neuk entrenatzen ditut, Amaia Mendizabalekin batera, eta Ayala Garagarzak ere laguntzen digu taldea aurrera eramaten. Amaia Jaujan ibili da oraintxe arte, eta orain Elgoibarko Sanlo taldean hasi da.

Zerk motibatzen zaitu gaztetxo hauekin lan egiteko?

Alde batetik, Mutrikan beste kirol aukera bat egotea polita dela iruditzen zait. Gainera, eskubaloiak historia dexente dauka gure herrian. Bestalde, eskubaloian nirekin hasi ziren neskekiko erantzukizun puntu bat daukadala sentitzen dut, eta ez nuke nahi beraien eskubaloia esperientzia niregatik etetea. Ainhoak niri emandako erreleboak jarraipena izatea gustatuko litzaide. Azkenik, entrenatzaile lana gustatzen zaidala konturatu

zuen elkartearen ekitaldien berri emateko idatzi helbide honetara:

aldizkaria@kalaputxi.eus
eta hemen argitaratuko ditugu iragartzeko dituzuenak

naiz. Batez ere, jokalarien lan eta esfortzuak dituen fruituak ikustea eta bide hori beraiekin batera egitea.

Nola ikusten duzu Jaujaren etorkizuna?

Jaujaren etorkizuna Jaujako kideen esku egongo da, bere jokalarien, entrenatzaileen, ordezkarien, gurasoen eta gainontzeko kideen esku, hain zuzen ere. Ez dut ezer berririk esaten klub bat aurrera eramateko bi gauza behar direla esatean, baliabide ekonomikoak eta giza baliabideak, eta pertsonak dira horietatik garrantzitsuenak, zalantzarik gabe. Ez gaude jende asko Mutri-kun, eta eskubaloiarekin lotura dugunak are gutxiago. Horrek jokalaria eta, batez ere, entrenatzaile, laguntzaile eta ordezkari falta dakar. Hala ere, badakigu posible dela, inguruan baditugu eskubaloia klub sendoak dituzten herri txikien ereduak, Orio edo Usurbil adibidez. Pasa den denboraldian 35 neska inguru aritu ziren eskubaloian, aurtun 30 inguru; horietatik batzuek utzi dute eta berriak hasi dira. Eta urte hauetan zehar ez gara mutilen talderik ateratzen saiatu ere egin, ez daukagulako taldea aurrera ateratzeko baliabiderik. Nire ustez eskubaloian aritu nahi duten gazteak badaude, ordea, esan bezala, giza baliabideak behar dira horretarako.

Baliabideak aipatu dituzu...

Mutrikuko Kiroldegia da gure instalazio bakarra. Ez da erraza, talde eta pertsona asko baikara bertan elkartzen garenak; eskubaloia taldeak, eskola kirola, tenisa, errugbya, gorputz hezkuntzako saioak, kiroldegiko zenbait saio...hori horrela, beste kirolen bat egongo balitz ez dakit nola sartuko ginatkeen. Orain Ikastolako jolastokia estali behar dute-eta beharbada horrek kiroldegia zama arintzen lagunduko du. Kiroldegia bere funtzioa betetzen du, ordea urte dextente ditu, eta hobetu daitekeela pentsatzen dudana bakarra ez dut uste naizenik.

Laguntza ekonomikorik edota herriko laguntzaileak dituzue?

Bai, udaleko diru laguntza jasotzen dugu. Horrez gain, azken urteetan "Sagarmíña Txakoliña" eta "Astigarraga Anaiak" izan

Kirola

ditugu gure taldeen babesle. Bestalde, Covid-aren aurretik, kluba finantzatzeko hainbat ekintza egiten hasi ginen; sudaderak saldu genituen eta horrelako egitasmoekin jarraitzea zen gure asmoa, baina konfinamenduak eta bizitako azken ikasturte arraro honek atzera bota gaitu.

Zer eskatuko zenioke udalari? Teknikariei? Gurasoei? Jokalariei?

Lehen esan bezala, nire ustez kiroldegiko kantxa nahiko "saturatuta" dago. Egañaneko Frontoia estaltzeko proiektua bertan behera geratu dela uste dut, ordea, Ikastolako obrak martxan daude. Nire ustez, beste kantxa bat beharrezkoa da; ea Ikastolako jolastokiak behar hori betetzen duen. Bestalde, gazteak kirola (eta zergatik ez, eskubaloia) egitera animatuko nituzke. Gurasoak, berriz, nola ez, gogotsu eta prest badaude entrenatzaile edo laguntzaile moduan jardutera bultzatuko nituzke, batez ere aurretik eskubaloian jokatu dutenei. Bukatzeko, jokalariei lanean gogotsu jarraitzea eskatu nahi diet; bakoitzak eskubaloia eta kirol munduan bere bidea egin dezan. Hori izaten baita politena, ez garaipenak ezta trofeoak ere, baizik eta lagunekin eta taldekideekin egindako bidea; pozez, tristuraz, lanez eta esfortzuz beterikoa.

Goian:

Ixone,
Eva,
Mara,
Mariama,
Eider,
Enara R.,
Maddi,
Enara B.,
Larraitz,
Diouma.

Behean:

Irati,
Ziortza,
Lide,
Onintza,
Lexuri,
Uritze.

txirritxa.com

SAR ZAITEZ GURE WEB ORRIAN ETA AURKI EZAZU PROMOZIO BEREZIAKI!

Tel. 946 832 600

Gardotza Industrialdea, 3 > 48710 Berriatua > Bizkaia

hitza

*herriaren informazioa
herriaren hizkuntzan
herriaren zerbitzuan*

ZORIONAGURRAK ZORION

AIORA

Abenduaren 1ean zure urtebetetzea... Zorionak Ixeko! Muxu handi bat hiru txoritxuon partez. Jarraitxu bizitzaz gozatzen!!! K.O.E

ANI

Urtarrilak 21ean urtetxoa... Zorionak!!!!

MALEN

Zorionak etxeko abeslari eta dantzari trebeari! Muxu haundi bat Lea, Uma eta Noran partez. Gu tarta jateko prest!

IBAI

Zorionak Ibai! Abendu-
duan 3an 34urte bete
duzulako mila zorion
denon partez, berezi-
ki Enaitz, Eber, Aner,
Adei ta Danelek muxu
pillua zuretzat.
Gora Errealaaaa!

XABI

Zorionak mutil handi!
Muxu handi bat eta
ondo pasatu urtebe-
tetze eguna!
Matxe-matxe !

SANABRIA

Zorionak aitxona!
Ametz, Euker,
Ekia eta Paulen partez
besarkada
eta muxuak.

AMETS eta EKIA

Abenduaren 6an eta abenduaren 13an urteak betetzen dituzuenetz, muxu haundi bat bidali nahi dizuegu aitatzok eta amatxok. Zorionak bikote!

JUNE eta MARA

Zorionak bikote!
Jarraitu beti bezalako alai eta langile.

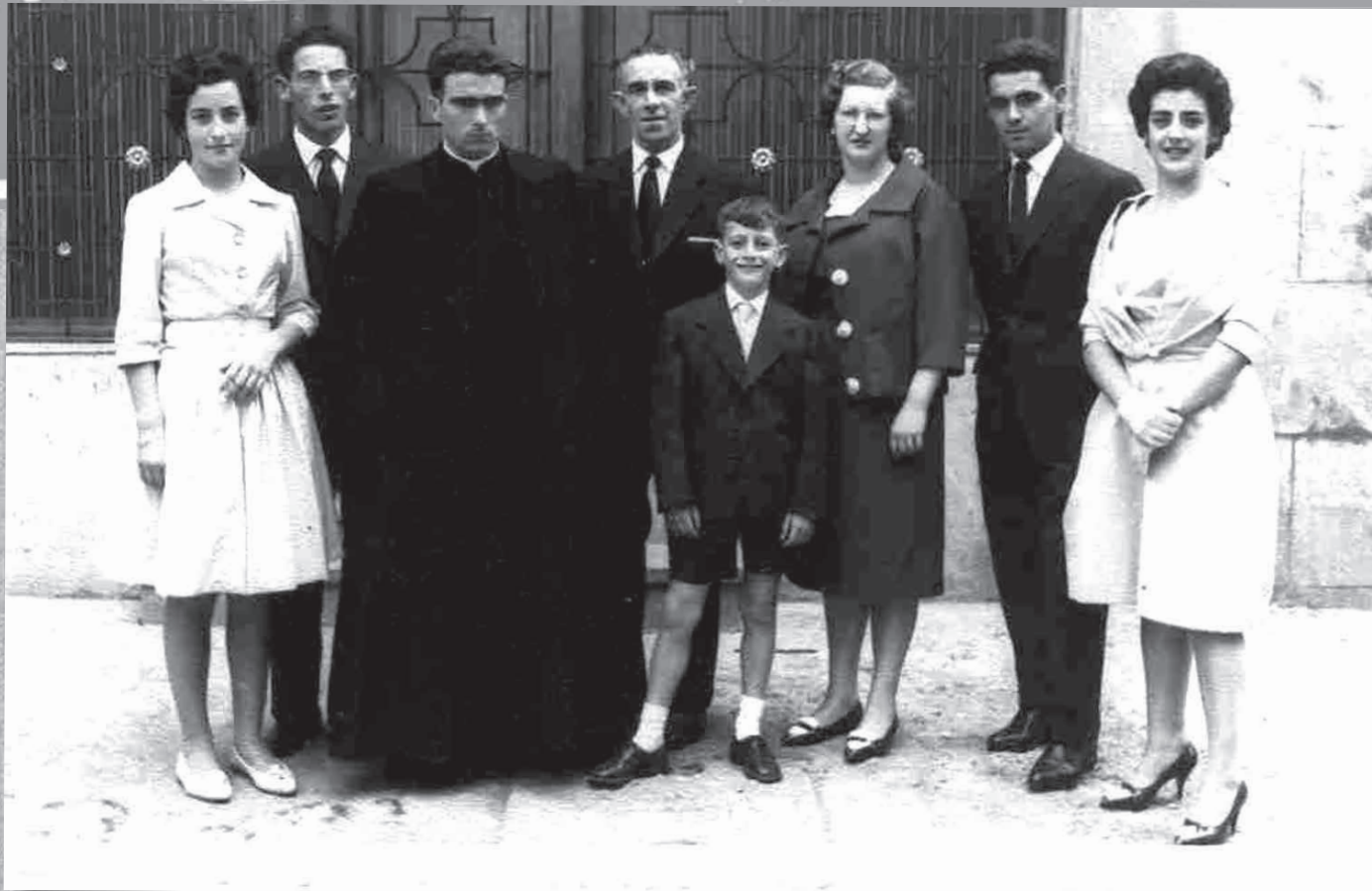
ZORIONTZEKO ARGAZKI ZAHARRAK ERAKUSTEKO

kalaputxi2001@gmail.com # whatsapp
635748393 #

adats
ANDONILARREA

943 60 39 45 - Barrenkale 1

Orgazki Zaharrak

Bazterretxea-Elezgarai sendia, 1960 urtean

Ezkerretik hasita: Itziar, Juanito, Angel, Jesus "Keleo" (aita), Rafael, Milagros "Txino" (ama), Jesus Mari eta Begoña.

ANSORREGI
oinetakoak

erdiko kalea 9
mutriku
943 60 33 42
agerretxo@gmail.com

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

FARMAZIA GUARDIAK 2021

2021	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	2021
Abendua	1	1	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	Abendua
2022	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Urtarrila	2	2	3	3	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2	2	3	

2 1 Larunbat goizak (09:30 -13:00)

EGUNEKO FARMAZIA GUARDIA ZERBITZUA / 9:00 - 22:00

1	Hiart Burgoa	Deba	Astillero kalea 2	943 19 18 12
2	Amaia Zalduegi	Deba	Lersundi kalea 20	943 19 10 55
3	1 Lon Apraiz	Mutriku	Erdikokale 5	943 60 32 50
4	2 Lasuen-Elezgarai	Mutriku	Txurruka Tenienteak etorbidea 3	943 19 50 26

GAUEKO FARMAZIA GUARDIA ZERBITZUA / 22:00 - 9:00

Mendinueta Berastegui	Eibar	Urkizu pasealekua 6	943 82 01 06
-----------------------	-------	---------------------	--------------

kalaputxi2001@gmail.com

whatsapp 635748393

urtarrileko aldizkarian

argitaratzeko

urtarrilaren 7rako

bidali zuen mezuak

ODOLA EMATEA 2022

otsailak 18

apirilak 22

ekainak 24

abuztuak 19

urriak 21

abenduak 2

17:00etatik 20:30ak arte
anbulatorioan

Gipuzkoako Odol Emailak

MENDI IRTEERAK

URTARRILAK 1

Urte Berriko igoera ARNora

URTARRILAK 16

Ugao-Miraballes-GALLARAGA (901 m.)-Sodupe

OTSAILAK 13

Ordunte-KOLITZA (883 m.)-Balmaseda

MARTXOAK 13

Leintz Gatzaga-ELGEAMENDI (944 m.)-Dorleta

APIRILAK 10

Ibarra-ORIXOL (1.132 m.)-Ibarra

MAIATZAK 8

Otzaurte-ARATZ (1.445 m.)-Otzaurte

EKAINAK 12

Gorostapolo-HAUTZA (1.304 m.)-Izpegi gaina

UZTAILAK 8, 9 ETA 10

PANTICOSA

IRAILAK 11

Iruña-EZKABA (895 m.)-Olabe (GR225)

URRIAK 16

Andoin-BAIO (1.197 m.)- Opakua gaina

AZAROAK 6

Legutio-JARINDO (895 m.)-Legutio

ABENDUAK 4

Markinako Bigarren Guda Lerroa

Burumendi Mendi Elkarte

EUSKALINPRI
Soluzio grafikoak • Soluciones gráficas

NURIA VÁZQUEZ
M.659 45 36 57
nuria.vazquez@euskalinpri.com

ZURE NEGOZIOA SUSTATZEKO
BEHAR DUZUN GUZTIA

T. 943 19 20 36
info@euskalinpri.com

Irudi korporatiboa: logotipo
Logotipoa + eskuliburua

Argitalpen grafikoa
Katalogoak
Kartelak

Offset inprezio lana
Inpresio digitala

*Euskararentzat bidea ez da
erraza eta leuna
hala eta guztiz ere, argituko da
noizbait bere etorkizuna.
Hizkuntza dugu herriak duen
benetako ondasuna;
Urte Berriak dakarkiola
gureari osasuna.*

*Ekuberri zoriontsu
eta Urte Berri on!*

DEBABE
Udal Euskaltegia

LUARDO ETXEA

Sabanika aldapa 4 - Mutriku

943 60 30 94 · udaleuskaltegia-mutriku@debabe.eus

BERTAN

Mutrikuko Merkatarien Elkartea

... zure alboan

Gabonetan **OPARITU** edo **DASTATU** **BERTAKO** ARRAIN KONTSERBA TRADIZIONALAK

Kantauriko Antxoa eta Bokarta, Hegaluzea,
eta bestelako gourmet produktuak.

Opari kaxak eta eskaintza bereziak gabonetarako!

Gabonetarako ordutegi berezia:

Astelehenetik-larunbatera: 10:00etatik
14:00etara eta 17:00etatik 19:00etara.
Larunbatak, abenduak 24 eta 31 ean
goizez soilik.

Zuzeneko salmenta ohiko ordutegia:

Astelehenetik-larunbatera: 10:00etatik
14:00etara.

Sarean erosi:

www.yurritagastronomika.com